

Uchwała z dnia 1 września 2010 r.

II UZP 7/10

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec.

Sąd Najwyższy, po rozstrzygnięciu na rozprawie w dniu 1 września 2010 r. sprawy z wniosku Piotra B. przeciwko Zakładowi Emerytalno-Rentowemu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie o wysokość policyjnej renty inwalidzkiej, na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 23 lutego 2010 r. [...]

„Czy pod pojęciem uposażenia należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku w rozumieniu art. 5 ust.1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (tekst jednolity: Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm.) należy rozumieć uposażenie w wysokości odpowiadającej grupie uposażenia, do której zostało zaszeregowane zajmowane przez funkcjonariusza Policji stanowisko służbowe, czy też uposażenie faktycznie mu wypłacone na podstawie art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity: Dz.U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277 ze zm.)?”

p o d j ą ł uchwałę:

Pod pojęciem uposażenia należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku (art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin - jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm.) należy rozumieć uposażenie w wyso-

kości odpowiadającej grupie uposażenia, do której zostało zaszeregowane zajmowane przez funkcjonariusza Policji stanowisko służbowe (art. 3 ust. 1 pkt 8 powołanej ustawy).

U z a s a d n i e

Przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne powstało na tle następującego stanu faktycznego. Wyrokiem z dnia 15 października 2009 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie oddalił odwołanie wnioskodawcy Piotra B. od decyzji organu rentowego - Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie z dnia 27 kwietnia 2009 r. ustalającej wnioskodawcy prawo do policyjnej renty inwalidzkiej w wysokości 40 % podstawy wymiaru. Za podstawę wymiaru renty przyjęto kwotę uposażenia należnego wnioskodawcy na ostatnio zajmowanym przez niego stanowisku w wysokości 1435,15 zł, tj. w wysokości ograniczonej do 50%. Kwestionując powyższą decyzję ubezpieczony domagał się przyjęcia za podstawę wymiaru renty uposażenia przysługującego mu na ostatnio zajmowanym stanowisku.

W stanie faktycznym sprawy wnioskodawca (urodzony 19 marca 1973 r.) pełnił służbę w Policji od 16 sierpnia 1994 r. do 20 marca 2009 r. na stanowisku służbowym referenta w stopniu sierżanta sztabowego i z 4 grupą zaszeregowania uposażenia zasadniczego w wysokości 1.590 zł miesięcznie. Rozkazem personalnym [...] Komendanta Miejskiego Policji w K. z dnia 27 listopada 2007 r. został zawieszony w czynnościach służbowych od dnia 28 listopada 2007 r. do dnia 27 lutego 2008 r. w związku z postawieniem mu zarzutu popełnienia przestępstw umyślnych, ściganych z oskarżenia publicznego: - art. 298 § 1 k.k. i art. 18 § 3 k.k. w związku z art. 286 § 1 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k.; - art. 18 § 3 k.k. w związku z art. 286 § 1 k.k.; oraz - art. 18 § 3 k.k. w związku z art. 286 § 1 k.k. Następnie rozkazem personalnym Komendanta Miejskiego Policji w K. z dnia 13 lutego 2008 r. [...] okres zawieszenia wnioskodawcy w czynnościach służbowych został przedłużony do czasu ukończenia postępowania karnego wobec niego. Z kolei rozkazem personalnym [...] z dnia 20 marca 2009 r. wnioskodawca z dniem 20 marca 2009 r. został zwolniony ze służby w Policji na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 1 (wobec orzeczenia trwałej niezdolności do służby przez komisję lekarską) w związku z art. 43 ust. 1 i art. 45 ust. 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277 ze zm.). W

okresie zawieszenia w czynnościach służbowych otrzymywał uposażenie w wysokości 50% ostatnio należnego uposażenia, ponieważ z mocy art. 124 ust. 1 ustawy o Policji, policjantowi zawieszonemu w czynnościach służbowych zostaje zawieszona - od najbliższego terminu płatności - 50% ostatnio należnego uposażenia. Należne uposażenie na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym referenta w marcu 2009 r. wyniosło łącznie 2.870,30 zł. Orzeczeniem Wojewódzkiej Komisji Lekarskiej [...] MSWiA w K. z dnia 6 lutego 2009 r. wnioskodawca został zaliczony do III grupy inwalidów przy stwierdzeniu powstania inwalidztwa od 6 lutego 2009 r. i jego związku ze służbą w Policji. W dniu 10 kwietnia 2009 r. wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie policyjnej renty inwalidzkiej.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 15 października 2009 r. oddalił odwołanie jako bezzasadne. Przyjął, że spór dotyczy wysokości uposażenia, jakie winno być przyjęte za podstawę wymiaru świadczenia z zaopatrzenia. Sąd przytoczył art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm.), w myśl którego podstawę wymiaru emerytury lub renty inwalidzkiej stanowi uposażenie należne funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku z zastrzeżeniem ust. 2, 3 i art. 33b. Według definicji zawartej w art. 3 ust. 1 pkt 8 ustawy zaopatrzeniowej pojęcie uposażenie, przy braku bliższego określenia w ustawie, oznacza uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym i nagrodą roczną należne funkcjonariuszowi stosownie do przepisów o uposażeniu i nagrodach funkcjonariuszy. W ostatnim miesiącu służby w Policji przed przejściem na zaopatrzenie - w marcu 2009 r. - wnioskodawca otrzymał - wskutek ustawowego zawieszenia w czynnościach służbowych - połowę uposażenia. Według Sądu pierwszej instancji, stanowiące podstawę wymiaru uposażenia wraz z dodatkami o charakterze stałym i nagrodą roczną należne funkcjonariuszowi stosownie do przepisów o uposażeniu i nagrodach funkcjonariuszy równocześnie powinno być należne - ze wszystkimi składnikami - stosownie do przepisów ustawy o Policji. Jeśli zatem w myśl art. 124 ust. 1 tej ustawy policjantowi zawieszonemu w czynnościach służbowych zawiesza się 50% ostatnio należnego uposażenia, to połowa otrzymywanego przez ubezpieczonego uposażenia była uposażeniem, jakie otrzymywał on na ostatnio

zajmowanym stanowisku. Zdaniem Sądu Okręgowego, taki właśnie pogląd został wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 4 czerwca 2008 r., II UZP 4/08 (OSNP 2008 nr 23-24, poz. 354), na tle analogicznego przepisu - art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66 ze zm.). W uchwale tej Sąd Najwyższy przyjął, że uposażeniem należnym w ostatnim miesiącu pełnienia zawodowej służby wojskowej, które stanowi podstawę wymiaru emerytury wojskowej (art. 5 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, w przypadku zawieszenia uposażenia na podstawie art. 92 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych), jest uposażenie wypłacone w wysokości ograniczonej tym przepisem w ostatnim miesiącu pełnienia zawodowej służby wojskowej. Zdaniem Sądu, ponieważ uregulowania w ustawie zaopatrzeniowej służb mundurowych są tożsame z uregulowaniami zaopatrzeniowymi żołnierzy zawodowych, stanowisko Sądu Najwyższego można odnieść także do funkcjonariuszy Policji. Dlatego skoro wnioskodawca miał ustawowo obligatoryjnie ograniczone należne uposażenie na ostatnio zajmowanym stanowisku i było ono stosowne do przepisów ustawy o Policji (art. 124 ust. 1), to tak ograniczone uposażenie stanowiło ustawową podstawę wymiaru renty policyjnej, bo ustawa zaopatrzeniowa nie przewiduje możliwości ustalenia podstawy wymiaru renty od innych składników uposażenia niż przysługujące na ostatnio zajmowanym stanowisku stosownie do przepisów ustawy o Policji.

Pełnomocnik wnioskodawcy zaskarżył apelacją powyższy wyrok w całości zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 5 ustawy zaopatrzeniowej funkcjonariuszy Policji, poprzez przyjęcie, że użyte w nim sformułowanie „uposażenie należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym” jest równoznaczne z przyjętym w zaskarżonej decyzji i wyroku sformułowaniem „uposażenie należne w ostatnim miesiącu pełnienia służby”, co spowodowało pozbawienie odwołującego się 50% należnego mu świadczenia rentowego. W uzasadnieniu apelacji zakwestionowano pogląd o tożsamości uregulowań w zakresie podstawy wymiaru świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych i żołnierzy zawodowych i wskazano, że skoro zawieszenie w czynnościach służbowych ustało z dniem zwolnienia z Policji, to niejako automatycznie odpadła podstawa do obniżenia uposażenia przyjmowanego za podstawę wymiaru renty. Ponadto apelujący podniósł, że sankcja w postaci pozbawienia części świadczenia

winna wynikać z przepisów ustawy zaopatrzeniowej, jeśli nie wprost, to poprzez odwołanie do innych uregulowań, dotyczących żołnierzy zawodowych, bowiem czym innym jest uposażenie przysługujące na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, a czym innym uposażenie należne w ostatnim miesiącu pełnienia służby, jak to przewiduje wojskowa ustawa emerytalna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego rozpatrującego sprawę, należało zauważyć, że po podjęciu przez Sąd Najwyższy w dniu 4 czerwca 2008 r. uchwały II UZP 4/08, na tle art. 5 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, którego treść normatywna oczywiście różni się od treści art. 5 ustawy zaopatrzeniowej funkcjonariuszy służb mundurowych, bowiem pierwszy z tych przepisów stanowi o podstawie wymiaru jako uposażeniu należnym żołnierzowi zawodowemu w ostatnim miesiącu pełnienia zawodowej służby wojskowej, a drugi o podstawie wymiaru jako uposażeniu należnym na ostatnio zajmowanym stanowisku, organ emerytalny podjął czynności polegające na weryfikacji wysokości świadczeń z zaopatrzenia już przyznanych tym funkcjonariuszom, którzy w dacie zwolnienia z jednej ze służb byli zawieszani w czynnościach służbowych, a w sprawach, w których decyzje są wydawane po raz pierwszy, organ emerytalny przyjmuje za podstawę wymiaru uposażenie w wysokości ograniczonej do 50 % (pismo wewnętrzne organu emerytalnego [...]). W związku z poważnymi wątpliwościami co do interpretacji art. 5 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, w ocenie Sądu drugiej instancji, zaistniała potrzeba zwrócenia się do Sądu Najwyższego o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego. Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, podstawę wymiaru emerytury lub renty inwalidzkiej stanowi uposażenie należne funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku, z zastrzeżeniem ust. 2, 3 i art. 33b, które pozostają bez znaczenia w sprawie. Określenie, jakim posługuje się przepis - „uposażenie należne funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku” - gdy chodzi o funkcjonariusza zawieszanego w czynnościach służbowych w dacie zwolnienia ze służby w Policji, którego ostatnio należne (przed zawieszeniem) uposażenie podlegało zawieszeniu w 50% - może być rozumiane, tak jak przyjął Sąd Okręgowy za organem emerytalnym, jako uposażenie faktycznie wypłacone z ograniczeniem jego wysokości wynikającym z art. 124 ust. 1 ustawy o Policji, ale może być też wyklada-

ne jako uposażenie w wysokości odpowiadającej grupie uposażenia, do której zostało zaszeregowane zajmowane przez takiego funkcjonariusza stanowisko wraz z dodatkami. Policjanta zawiesza się w czynnościach służbowych w razie wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego - na czas nie dłuższy niż 3 miesiące; w szczególnie uzasadnionych przypadkach okres zawieszenia w czynnościach służbowych można przedłużyć do czasu ukończenia postępowania karnego (art. 39 ust. 1 i 3 ustawy). Wygaśnięcie decyzji o zawieszeniu w czynnościach służbowych następuje między innymi w przypadku zwolnienia policjanta ze służby (§ 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 lipca 2002 r. w sprawie trybu zawieszania policjanta w czynnościach służbowych przez przełożonych, Dz.U. z 2002 r. Nr 120, poz. 1029). Wygaśnięcie decyzji o zawieszeniu w przypadku zwolnienia policjanta ze służby nie powoduje jednak wypłaty zawieszonych 50 % uposażenia, gdyż taki skutek może wywołać jedynie nieskazanie prawomocnym wyrokiem sądu lub nieukaranie karą dyscyplinarną wydalenia ze służby w postępowaniu karnym lub dyscyplinarnym, będącym przyczyną zawieszenia w czynnościach służbowych. Ustalając znaczenie pojęcia uposażenie należne funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku, Sąd Okręgowy odwołał się do definicji terminu „uposażenie” zawartej w art. 3 pkt 8 ustawy zaopatrzeniowej - „użyte bez bliższego określenia pojęcie uposażenie oznacza uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym i nagrodą roczną należne funkcjonariuszowi stosownie do przepisów o uposażeniu i nagrodach funkcjonariuszy”. W konsekwencji podstawę wymiaru świadczeń pieniężnych z zaopatrzenia stanowi uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym i nagrodą roczną należne funkcjonariuszowi stosownie do przepisów o uposażeniu i nagrodach funkcjonariuszy i należne na ostatnio zajmowanym stanowisku. Stosownie do uregulowań ustawy o Policji prawo do uposażenia, które składa się z uposażenia zasadniczego i z dodatków do uposażenia, powstaje z dniem mianowania policjanta na stanowisko służbowe (art. 99 ust. 1 i art. 100 tej ustawy). Wysokość uposażenia zasadniczego policjanta jest uzależniona od grupy zaszeregowania jego stanowiska służbowego oraz od posiadanej wysługi lat (art. 101 ust. 1 ustawy). Zmiana uposażenia następuje z dniem zaistnienia okoliczności uzasadniających tę zmianę, a prawo do uposażenia wygasa z ostatnim dniem miesiąca, w którym nastąpiło zwolnienie policjanta ze służby lub zaistniały inne okoliczności uzasadniające wygaśnięcie tego prawa (art. 106 ust. 1 i 3).

Na mocy art. 124 ust. 1 i 2 policjantowi zawieszonemu w czynnościach służbowych zawiesza się od najbliższego terminu płatności 50% ostatnio należnego uposażenia, które po zakończeniu postępowania karnego lub dyscyplinarnego, będącego przyczyną zawieszenia w czynnościach służbowych, policjant otrzymuje wraz obligatoryjnymi podwyżkami wprowadzonymi w okresie zawieszenia, jeżeli nie został skazany prawomocnym wyrokiem sądu lub ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby. Powyższe prowadzi do wniosku, iż wysokość uposażenia funkcjonariusza Policji ulega zmianom w trakcie służby na skutek zdarzeń typowych takich, jak np. zwiększenie stażu służby w Policji, mianowanie czy powołanie na wyższe stanowisko służbowe, czy zdarzeń nietypowych jak zawieszenie w czynnościach służbowych. Ta ostatnia sytuacja (zawieszenie w czynnościach służbowych) powoduje dotkliwie dla funkcjonariusza skutki gdy chodzi o wysokość uposażenia, gdyż 50% ostatnio należnego uposażenia nie jest mu wypłacane. Podyktowane jest to faktem, iż podczas zawieszenia w czynnościach służbowych, policjant pozostając w służbie, nie wykonuje zadań i czynności właściwych dla zajmowanego stanowiska służbowego, jak i w Policji w ogóle. W ocenie Sądu Apelacyjnego wykładnia art. 5 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej nie pozwala na jednoznaczną odpowiedź, czy 50% wypłacanego funkcjonariuszowi uposażenia w przypadku zawieszenia go w czynnościach służbowych stanowi podstawę wymiaru jego emerytury lub renty. Przepis ten może być również rozumiany w oderwaniu od faktycznie wypłacanego funkcjonariuszowi wynagrodzenia na ostatnim stanowisku służbowym i można go powiązać z uposażeniem należnym na zajmowanym przez niego stanowisku służbowym „*in abstracto*”, jeżeli przyjmie się, iż tylko ostatnio zajmowane stanowisko jest wyznacznikiem „należności” uposażenia, że wyłącznie ono determinuje wysokość uposażenia przyjmowaną za podstawę wymiaru renty lub emerytury. Na uposażenie to natomiast składają się, jak to stanowi art. 3 pkt 8 ustawy, uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym i nagrodą roczną należne, a więc przysługujące, na zajmowanym stanowisku stosownie do przepisów o uposażeniu i nagrodach dla funkcjonariuszy. W ocenie Sądu Apelacyjnego, przyjęcie takiej wykładni jest o tyle uzasadnione, że konsekwencje, jakie pociąga za sobą zawieszenie funkcjonariusza Policji w czynnościach służbowych, zostały wyczerpująco uregulowane w ustawie o Policji i aby dotyczyły one uprawnień do świadczeń pieniężnych z zaopatrzenia emerytalnego i ich wymiaru, musiałoby istnieć wyraźne ku temu wskazanie w ustawie, a takowego brak. Odmierna interpretacja przepisów prowadziłaby do sytuacji, że kolejną sankcją za-

wieszenia w czynnościach służbowych - nie przewidzianą w żadnej z ustaw - byłoby znaczne obniżenie wysokości świadczenia rentowego, w sytuacji, gdy świadczenie to przysługuje z tytułu całkowitej niezdolności do służby, a więc niemożności jej dalszego pełnienia. Sankcja ta obowiązywałaby do czasu spełnienia warunków do otrzymania zawieszanej części uposażenia, a jeżeli nie doszłoby do spełnienia tych przesłanek w różnych stanach faktycznych, także niezwiązanych ze służbą (art. 124 ust. 2 ustawy o Policji), to renta pozostałaby w niezmienionej wysokości, czyli mimo iż przepisy zaopatrzeniowe nie przewidują skutku polegającego na obniżeniu świadczenia (tak, jak np. art. 10 ustawy zaopatrzeniowej), skutek taki w efekcie by nastąpił. Dlatego nie można wykluczyć przyjęcia, że uposażenie należne w myśl art. 5 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej to nie uposażenie o charakterze roszczeniowym przysługujące do wypłaty na ostatnio zajmowanym stanowisku, ale należne na tym stanowisku z mocy przepisów rozstrzygających o prawie i wysokości uposażenia ze względu na zajmowane przez funkcjonariusza stanowisko służbowe, wyznaczające jego status prawny. Jak jednak zauważył Sąd drugiej instancji, możliwe jest również przyjęcie poglądu przeciwnego polegającego na rozumieniu pojęcia „uposażenie należne funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku” jako uposażenia faktycznie wypłaconego funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku, po zastosowanym ograniczeniu o 50% na podstawie art. 124 ust. 1 ustawy o Policji. Taka wykładnia zakłada, że to pojęcie należy odnosić do konkretnego funkcjonariusza i konkretnego uposażenia, jakie było mu rzeczywiście należne, czyli o charakterze roszczeniowym i wypłacane na ostatnio zajmowanym stanowisku. W sytuacji, gdy policjant jest zawieszony w czynnościach, nadal pozostaje w służbie i zajmuje określone stanowisko, choć nie może pełnić czynności służbowych, ich pełnienie zostało mu odejete. Jego ostatnio należne uposażenie jest w tej sytuacji zmniejszane o połowę na podstawie art. 124 ust. 1 ustawy o Policji. Ponieważ art. 5 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej w związku z jej art. 3 ust. 1 pkt 8 posługuje się pojęciem uposażenia należnego funkcjonariuszowi stosownie do przepisów o uposażeniu i nagrodach funkcjonariuszy, to na podstawie tej ostatniej ustawy (o Policji) ustaleniu podlega, jakie uposażenie było policjantowi należne na ostatnim stanowisku. Skoro ustawa ta przewiduje - w art. 124 ust. 1 - zmniejszenie tego uposażenia w wypadku zawieszenia policjanta w czynnościach, właśnie takie uposażenie - jako należne - winno być przyjmowane do podstawy wymiaru emerytury (renty) policyjnej. Przyjęcie odmiennego stanowiska prowadziłoby do sytuacji, w której przyjmuje się konkretne uposażenie funkcyjnariu-

sza, na które składają się między innymi przyznane mu dodatki, ale nie uwzględnia się zawieszenia 50% tego uposażenia, czyli w istocie nie ustala się uposażenia, które było mu należne i rzeczywiście wypłacane na ostatnim miejscu służbowym. W taki sposób ustalonyby w zasadzie uposażenie hipotetyczne, które nie było należne („roszczeniowe”) policjantowi zawieszonemu w czynnościach służbowych. W ocenie Sądu nie można też pominąć, że w świetle celów zabezpieczenia społecznego realizowanych poprzez metodę zaopatrzeniową brak jest konieczności ustalania podstawy wymiaru emerytury (renty) policjanta, który na ostatnim stanowisku służbowym został zawieszony w czynnościach służbowych i pobierał 50% uposażenia, od całości uposażenia. Cechą metody zaopatrzeniowej jest oparcie jej na kryterium zasługi, „ofiary” dla społeczeństwa i zaadresowanie jej do osób „zasłużonych”. W tym systemie następuje udzielanie świadczeń na wyższym poziomie, na dogodniejszych warunkach nabycia prawa niż w systemie ubezpieczenia społecznego, a dodatkowo świadczenia te finansowane są ze środków publicznych, bez obowiązku opłacania składki. W świetle powyższego trudno uznać, iż ustawodawca wdrażając metodę zaopatrzeniową do świadczeń emerytalnych i rentowych funkcjonariuszy, przewidział konieczność ustalania podstawy wymiaru tych świadczeń - dla znajdujących się w omawianej sytuacji funkcjonariuszy - od całości uposażenia. Tym bardziej, iż po zakończeniu postępowania karnego lub dyscyplinarnego, będącego przyczyną zawieszenia w czynnościach służbowych, policjant, jeżeli nie został skazany prawomocnym wyrokiem sądu lub ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby, otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz obligatoryjne podwyżki wprowadzone w okresie zawieszenia, oraz ma prawo do żądania ponownego ustalenia wysokości emerytury (renty) policyjnej od dnia wymagalności wszystkich zawieszonych składników uposażenia (art. 124 ust. 2 ustawy o Policji w związku z art. 110 i nast. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 11 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin).

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, podstawę wymiaru emerytury lub renty inwalidzkiej stanowi uposażenie należne funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku, z zastrzeżeniem ust. 2, 3 i art. 33b (nieistotnym w sprawie), zaś w art. 3 ust. 1 pkt 10 tej ustawy zawarta jest legalna definicja „uposażenia”, z której wynika, że jest to uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym i nagrodą roczną, należne funkcjonariuszowi stosownie do przepisów o uposażeniu i nagrodach funkcjonariuszy. Prawo do uposażenia powstaje z dniem mianowania policjanta na stanowisko służbowe (art. 99 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji), przy czym uposażenie policjanta składa się z uposażenia zasadniczego i z dodatków do uposażenia (art. 100). Wysokość uposażenia zasadniczego uzależniona jest od grupy zaszeregowania jego stanowiska służbowego oraz od posiadanej wysługi lat (art. 101 ust. 1). Kwestie szczegółowe zostały unormowane w dalszych przepisach ustawy o Policji oraz między innymi w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad otrzymywania i wysokości uposażenia zasadniczego policjantów, dodatków do uposażenia oraz ustalania wysługi lat, od której jest uzależniony wzrost uposażenia zasadniczego (Dz.U. Nr 152, poz. 1732 ze zm.). „Uposażenie należne” jest zatem pojęciem prawnym, mieszczącym w sobie uposażenie zasadnicze, dodatki o charakterze stałym i nagrodę roczną. Oznacza to, w świetle wykładni literalnej, że uposażeniem należnym w rozumieniu analizowanej pragmatyki służbowej jest uposażenie przypisane danemu stanowisku, na które funkcjonariusz został wyznaczony rozkazem personalnym, co potwierdzają także unormowania dotyczące przeniesienia na stanowisko służbowe zaszeregowane do niższej grupy uposażenia zasadniczego nakazujące zachowanie prawa do stawki uposażenia pobieranego na poprzednio zajmowanym stanowisku, do czasu uzyskania wyższej stawki uposażenia według stanowiska służbowego (por. art. 103 ust. 1 ustawy o Policji). Zmiana uposażenia funkcjonariusza następuje z dniem zaistnienia okoliczności uzasadniających tę zmianę (art. 106 ust. 1 ustawy o Policji) i dotyczy kwestii związanych, w pierwszej kolejności, ze zmianą stanowiska bądź ze zdarzeniami, z którymi określone akty prawne wiążą skutek w postaci zmiany uposażenia należnego (np. wysokość dodatku za wysługę lat, za stopień, dodatku służbowego).

Zawieszenie policjanta w czynnościach służbowych następuje w razie wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo lub

przestępstwo skarbowe - na czas nie dłuższy niż 3 miesiące (art. 39 ust.1 ustawy o Policji). Policjanta można również zawiesić w czynnościach służbowych w razie wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, nieumyślne, ścigane z oskarżenia publicznego lub postępowania dyscyplinarnego, jeżeli jest to celowe z uwagi na dobro postępowania lub dobro służby - na czas nie dłuższy niż 3 miesiące (art. 39 ust. 2 ustawy o Policji). W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres zawieszenia w czynnościach służbowych można przedłużyć do czasu ukończenia postępowania karnego (art. 39 ust. 3 ustawy o Policji). Po zakończeniu postępowania karnego lub dyscyplinarnego, będącego przyczyną zawieszenia w czynnościach służbowych, policjant otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz obligatoryjne podwyżki wprowadzone w okresie zawieszenia, jeśli nie został skazany prawomocnym wyrokiem sądu lub ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby. Jeśli natomiast został skazany i wydalony ze służby, to stosunek służbowy ustaje bez prawa do jakiegokolwiek wyrównania. Rozstrzygnięcia wymaga, w jakiej relacji pozostaje zawieszenie w czynnościach służbowych do postępowania na podstawie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym w przedmiocie ustalenia prawa do emerytury albo renty inwalidzkiej i późniejszej realizacji tych uprawnień. Z punktu widzenia wypłaty uposażenia, jak i trwania stosunku służbowego, nie budzi wątpliwości, że uposażenie wypłacane jest w zmniejszonej wysokości do czasu ustania stosunku służbowego, a następnie uprawniony pobiera emeryturę. W przypadku skazania funkcjonariusza oraz byłego funkcjonariusza, wobec wyraźnej regulacji w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, prawo do zaopatrzenia emerytalnego nie przysługuje funkcjonariuszowi, który został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne lub przestępstwo skarbowe umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, albo za przestępstwo określone w art. 258 k.k. lub wobec którego orzeczono prawomocnie środek karny pozbawienia praw publicznych za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, które zostało popełnione przed zwolnieniem ze służby (art. 10 ust. 1 ustawy). Podobnie postępuje się w przypadku skazania emeryta lub rencisty (art. 10 ust. 2 ustawy). Przedmiotowy zakres art. 10 ust. 2 ustawy zaopatrzeniowej jest węższy od zakresu wyznaczonego treścią art. 39 ustawy o Policji. Z utratą prawa do zaopatrzenia emerytalnego należy się bowiem liczyć wyłącznie, jeśli doszło do skazania za przestępstwo popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych i w celu osią-

gnięcia korzyści majątkowej, oraz dodatkowo za przestępstwo określone w art. 258 k.k. lub wobec funkcjonariusza orzeczono prawomocnie środek karny pozbawienia praw publicznych za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, które zostało popełnione przed zwolnieniem ze służby. W pozostałych przypadkach prawomocnego skazania prawo do zaopatrzenia emerytalnego nie ustaje, a stosowanie sankcji w postaci zmniejszenia prawa do świadczenia, bez wyraźnej regulacji ustawowej nie jest dopuszczalne. Należy też zwrócić uwagę, że sankcjonowane są przestępstwa związane ze służbą, przestępstwo udziału w zorganizowanej grupie (art. 258 k.k.) oraz przestępstwa popełnione przed zwolnieniem ze służby (udział w zorganizowanej grupie), w przypadku których orzeczono środek karny pozbawienia praw publicznych (co związane jest przede wszystkim z moralną oceną i dezaprobatą działania sprawcy). Nie każde zatem prawomocne skazanie prowadzi do utraty prawa do zaopatrzenia emerytalnego. Z regulacji tych wynika również określona aksjologia prawa do zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy i sankcjonowanie tylko określonego rodzaju zachowań.

Przyjęcie, że zawieszenie w czynnościach uzasadnia obliczanie podstawy wymiaru emerytury albo renty inwalidzkiej od wynagrodzenia faktycznie wypłacanego prowadziłoby do odwrócenia założeń konstrukcyjnych systemu emerytalnego funkcjonariuszy i stosowania dodatkowej, niewyrażonej w obowiązujących przepisach, sankcji w postaci zmiany wysokości prawa do zaopatrzenia emerytalnego, która może być bardziej dotkliwa z finansowego punktu widzenia, aniżeli wynikająca z art. 10 ustawy zaopatrzeniowej w Policji. Jeżeli bowiem funkcjonariuszowi, wobec którego zostało wszczęte postępowanie karne w związku z popełnieniem przestępstwa niezwiązanym ze służbą i ustalono podstawę wymiaru renty inwalidzkiej od połowy zawieszzonego uposażenia, a później został on prawomocnie skazany, to będzie on pobierał rentę w niższej wysokości, mimo że nie będzie miał do niego zastosowania art. 10 ustawy. Co więcej nie jest wykluczone, że ustalenie podstawy wymiaru od 50% należnego uposażenia może także prowadzić do tego, że wysokość emerytury będzie niższa, aniżeli gdyby zastosowano art. 10 ust. 4 ustawy i ustalono emeryturę bądź rentę według reguł obowiązujących w systemie powszechnym.

Należy odróżnić instytucję zmiany uposażenia od zawieszenia w czynnościach i przyjąć, że zawieszenie w czynnościach nie prowadzi do zmiany uposażenia. Z art. 124 ustawy o Policji wynika, że policjantowi zawieszonemu w czynnościach służbowych zawiesza się od najbliższego terminu płatności 50% ostatnio należnego uposa-

żenia. Brzmienie przepisu wskazuje, że dochodzi do zawieszenia 50% ostatnio należnego uposażenia, a zatem do zmiany zasad płatności uposażenia należnego. Nie ma zatem mowy o jego, choćby przejściowej, zmianie. Gdyby ustawodawca miał zamiar dokonać zmiany uposażenia, to napisałby albo wprost, „zmienia się”, albo też użyłby sformułowania, według którego „policjantowi zawieszonemu w czynnościach przysługuje uposażenie należne w wysokości 50% dotychczasowego uposażenia”. Powyższe rozważania prowadzą zatem do wniosku, że zawieszenie w czynnościach służbowych nie prowadzi do zmiany uposażenia należnego w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 10 tej ustawy, którym jest uposażenie odpowiadające danemu stanowisku w wysokości niezawieszanej (a więc nie faktycznie wypłacanej).

Tym samym wątpliwa jest obecnie przydatność uchwały Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r., II UZP 4/08 (OSNP 2008 nr 23-24, poz. 354, z krytyczną glosą K. Pachnika, LEX/el 2010), ze względu na brak analogii w treści przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy oraz ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji. O ile bowiem art. 5 ust. 1 tej pierwszej ustawy stanowi, że podstawę wymiaru emerytury lub renty inwalidzkiej stanowi uposażenie należne żołnierzowi zawodowemu w ostatnim miesiącu pełnienia zawodowej służby wojskowej, o tyle według art. 5 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej w Policji podstawę wymiaru emerytury lub renty inwalidzkiej stanowi uposażenie należne funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku.

Tym się kierując podjęto uchwałę jak w sentencji.

=====